

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 3.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2025.3.11>

УДК 330.47:004

I. Г. Канцур,

к. е. н, доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного управління,

Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3642-1670>

Є. Ю. Іванов,

аспірант, Державний податковий університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0004-3786-5048>

СИНЕРГІЯ РОЗВИТКУ - ЕКОНОМІЧНИЙ, ОСВІТНІЙ ТА НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

I. Kantsur,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Management and Public Administration, State Tax University*

E. Ivanov,

Postgraduate Student, State Tax University

SYNERGY OF DEVELOPMENT - ECONOMIC, EDUCATIONAL AND SCIENTIFIC POTENTIAL OF PUBLIC GOVERNANCE AND ADMINISTRATION

У статті досліджено публічне управління та адміністрування (ПУА) як комплексну сферу діяльності, що поєднує економічні, освітні та наукові аспекти. Проаналізовано роль ПУА в економічному розвитку держави,

зокрема у формуванні економічної політики, управлінні державними фінансами, наданні публічних послуг та створенні сприятливого інвестиційного клімату.

Розглянуто значення освітньої галузі ПУА у підготовці кваліфікованих фахівців, формуванні теоретичних знань, практичних навичок та етичних стандартів. Висвітлено наукову складову ПУА, спрямовану на аналіз сучасних тенденцій, розробку нових теорій та практичних рекомендацій.

Підкреслено взаємозв'язок між цими трьома аспектами ПУА як важливу умову ефективного функціонування та розвитку держави. Стаття буде цікава науковцям, державним службовцям, викладачам та студентам, що цікавляться питаннями публічного управління та адміністрування.

The article explores public governance and administration (PGA) as a complex field of activity that combines economic, educational, and scientific aspects. The role of PGA in the economic development of the state is analysed particularly in the formation of economic policy, public finance management, provision of public services, and creation of a favourable investment climate.

The importance of the educational sector of PGA in the training of qualified specialists, the formation of theoretical knowledge, practical skills, and ethical standards are considered. The scientific component of PGA, aimed at analysing current trends, developing new theories and practical recommendations, is highlighted.

The interconnection between these three aspects of PGA is emphasized as an important condition for the effective functioning and development of the state.

In the context of globalization and constant social economic changes, effective public governance and administration play a crucial role in ensuring sustainable development of society. However, the issue of comprehensive realization of the economic, educational, and scientific potential of public governance to achieve a synergistic effect and balanced development remains insufficiently explored.

Modern challenges require public governance and administration not only to effectively perform traditional functions but also to have the ability to innovate and

adapt to changes. The issue of researching and implementing new approaches and tools that would contribute to the development of economy, education, and science in the context of global competition and technological progress is relevant.

The growth of the state's economic potential, improvement of education quality, and development of scientific potential, strengthening of social stability and raising the living standards of citizens, as well as ensuring the development of society, are possible only with the joint efforts of public authorities, business, scientific and educational communities, and civil society.

The article will be of interest to scientists, civil servants, teachers, and students interested in public governance and administration issues.

Ключові слова: *публічне управління, адміністрування, економічний розвиток, освіта, наука, інновації, сталий розвиток, синергія, державна політика, ефективне управління.*

Keywords: *public governance, administration, economic development, education, science, innovation, sustainable development, synergy, public policy, effective management.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. В умовах глобалізації та постійних соціально-економічних змін ефективно публічне управління та адміністрування відіграє вирішальну роль у забезпеченні сталого розвитку суспільства. Проте, недостатньо дослідженим залишається питання комплексної реалізації економічного, освітнього та наукового потенціалу публічного управління для досягнення синергетичного ефекту та збалансованого розвитку.

Сучасні виклики вимагають від публічного управління та адміністрування не тільки ефективного виконання традиційних функцій, але й здатності до інновацій та адаптації до змін. Актуальним є питання дослідження та впровадження нових підходів та інструментів, які б сприяли

розвитку економіки, освіти та науки в умовах глобальної конкуренції та технологічного прогресу.

Аналіз досліджень і публікацій. Основні концептуальні принципи дослідження і діагностики управлінської діяльності у сфері державного управління викладені в працях В. Забродського, Ю. Сурміна, О. Бланка, М. Кизима, Л. Костирко, В. Марюти, Е. Мінха, С. Чумаченко та багатьох інших. Вагомий внесок у дослідження питання сталого розвитку суспільства зробили Н. Андрєєва, М. Бурик, А. Гальчинський, Б. Данилишин, В. Лагно, О. Маслак, Г. Поподько, А. Степаненко, В. Сахаєв, М. Хвесик, Є. Хлобистов, Л. Чернюк, В. Шевчук та інші.

Економічні впливи розглядаються в декількох аспектах таких як: механізми державного регулювання - В. Мартиненко, М. Мироненко, Л. Приходченко; види впливів держави на економічний розвиток або в певній сфері економіки - Л. Акімова, С. Бугайцов, А. Касич; методи економічних впливів - В. Дружиніна, А. Семенова.

Вивчення й імплементацію кращих закордонних практик у вітчизняний механізм урегулювання державою наукової діяльності досліджувалося В. Будкіним, Л. Водянкою, І. Даниловою, Р. Кропивницьким, Т. Луценко та іншими.

Формулювання цілей статті. Розкрити та обґрунтувати синергетичний взаємозв'язок між ефективним публічним управлінням та розвитком економічного, освітнього та наукового потенціалу держави, визначити оптимальні шляхи реалізації цього потенціалу для досягнення сталого та збалансованого розвитку суспільства.

Виклад основного матеріалу. Держава відіграє ключову роль у створенні умов для сталого розвитку та інноваційного зростання. Вона забезпечує: формування і реалізацію економічної політики (визначає стратегічні напрями економічного розвитку, розробляє та впроваджує програми підтримки різних галузей економіки, регулює ринкові відносини, здійснює контроль за дотриманням законодавства); управління державними

фінансами (відповідає за формування та виконання державного бюджету, управління державним боргом, здійснення фінансового контролю та аудиту); надання публічних послуг (це спектр публічних послуг населенню, таких як освіта, охорона здоров'я, соціальний захист, транспорт, комунальні послуги тощо) та сприяє створення інвестиційного клімату (створення стабільного та прогнозованого бізнес-середовища, що стимулює інвестиції).

Уряд розробляє та впроваджує економічну політику, спрямовану на досягнення макроекономічної стабільності, зростання ВВП, зниження рівня безробіття та інфляції.

Держава інвестує в розвиток інфраструктури, що є необхідною умовою для економічного зростання. Йдеться про будівництво доріг, мостів, аеропортів, розвиток енергетичної системи та комунікацій.

ВВП є одним із найважливіших показників розвитку економіки. У вересні 2024 року українська економіка зросла на 3,8% [$\pm 1\%$] у порівнянні із серпнем минулого року. За січень-листопад 2024 року валовий внутрішній продукт України збільшився на 4% порівняно з аналогічним періодом минулого року; у листопаді зростання економіки становило 0,9% у річному вимірі [1]. Водночас порівняно з II кварталом 2024 року зростання ВВП зафіксовано на рівні 0,2% (з урахуванням сезонного фактору) [2].

Після періоду значного спаду, починається поступове відновлення економіки. Проте, темпи зростання поки що залишаються відносно низькими, і для досягнення довоєнного рівня розвитку економіки потрібен час та значні зусилля.

В останні роки в Україні спостерігається тенденція до зміни характеру державного впливу на економічні відносини. Держава поступово переходить від безпосереднього втручання в економіку до більш загальних регуляторних заходів. Проте, ефективність такого регулювання значною мірою залежить від розвиненості та стабільності державних інституцій. Саме тому важливо звернутися до практик інших країн.

Аналіз досвіду України та країн Європейського Союзу (ЄС) показує, що в країнах ЄС, як правило, існує більш розвинена та стабільна система державних інституцій, яка забезпечує ефективне функціонування органів влади та дотримання принципів верховенства права [3]. В Україні ж, на жаль, інституційне середовище все ще потребує зміцнення та реформування.

Країни ЄС мають багатий досвід розвитку державної служби, заснованої на принципах професіоналізму, компетентності та політичної нейтральності, в Україні ж, іноді, адміністративна культура часто характеризується низьким рівнем професіоналізму, корупцією та зловживанням службовим становищем.

Також в країнах ЄС існують чіткі стандарти та вимоги до професійної діяльності державних службовців, діє система конкурсного відбору та кар'єрного зростання. На жаль, в Україні ще досі система державної служби потребує реформування та підвищення професіоналізму державних службовців.

Україна має певні успіхи у сфері електронного урядування, але його розвиток все ще потребує значних інвестицій та зусиль. Тому, враховуючи досвід країн ЄС, можна надати наступні рекомендації для удосконалення системи ПУА, і це:

- забезпечення незалежності та ефективності функціонування органів державної влади, зміцнення верховенства права та забезпечення виконання судових рішень;
- підвищення професіоналізму державних службовців, запровадження системи конкурсного відбору та кар'єрного зростання, посилення відповідальності за зловживання службовим становищем;
- розширення спектру публічних послуг, доступних онлайн, забезпечення кібербезпеки та захисту персональних даних;
- розвиток механізмів громадського контролю за діяльністю органів влади, створення умов для активної участі громадян у формуванні та реалізації державної політики;

– створення незалежних антикорупційних органів, удосконалення законодавства та забезпечення його ефективного виконання, залучення громадськості до боротьби з корупцією.

Україна має значний потенціал для удосконалення системи державного управління та адміністрування. Використання кращих практик країн ЄС, адаптованих до національних особливостей, сприятиме підвищенню ефективності державного управління, забезпеченню сталого розвитку та європейській інтеграції України.

Сучасний рівень глобалізації, криза, війна - дають підстави говорити про формування своєї моделі відкритої держави, яка характеризується тим, що Україна може ефективно виконувати свої функції лише шляхом інтенсивної координації своїх дій, політики з іншими країнами й активного запровадження міжнародних норм, правил і стандартів економічної політики у різних сферах [4].

Дійсно, економічне зростання є важливим, але воно має бути спрямоване на підвищення якості життя громадян, вирішення соціальних проблем та забезпечення сталого розвитку. Держава, окрім створення сприятливих умов для бізнесу, також активно підтримує соціальні ініціативи, проекти у сфері освіти, культури та науки. Одним із важливих інструментів такої підтримки є надання грантів - безповоротної фінансової допомоги, що спрямована на реалізацію проєктів, які мають значення для суспільства та економіки країни.

Гранти від держави можуть бути використані для підтримки різноманітних ініціатив, зокрема [5]:

1. Розвиток підприємництва - це створення нових підприємств, розширення існуючих, підтримка стартапів та інноваційних проєктів.
2. Наукові дослідження - фінансування фундаментальних та прикладних досліджень, сприяння розвитку науки та інноваційних технологій.
3. Освітні та культурні проєкти - підтримка освітніх програм, культурних ініціатив, проєктів, спрямованих на розвиток громадянського суспільства.

4. Соціальні ініціативи - фінансування проєктів, спрямованих на вирішення соціальних проблем, підтримку вразливих груп населення.

Державні гранти є важливим механізмом стимулювання економічного зростання, сприяють створенню нових робочих місць, залученню інвестицій та розвитку інновацій. Вони також відіграють важливу роль у підтримці соціальної сфери, освіти, культури та науки. Його отримання - це можливість для фізичних та юридичних осіб реалізувати свої проєкти, зробити внесок у розвиток країни та отримати поштовх для подальшого зростання.

Важливо зазначити, що гранти від держави є не тільки інструментом підтримки конкретних проєктів, але й важливим внеском у розвиток людського капіталу країни. Адже освічені та кваліфіковані люди є запорукою успіху будь-якої держави, її економічного зростання та соціального прогресу. Саме тому інвестиції в освіту, зокрема через грантові програми, є стратегічно важливими для майбутнього країни. Якісна освіта, що формує висококваліфікованих фахівців, є запорукою продуктивності та конкурентоспроможності економіки.

Освітні програми мають відповідати вимогам сучасного суспільства та ринку праці, розвиваючи критичне мислення, комунікативні навички, цифрову грамотність та інші компетентності, необхідні для успіху в умовах сьогодення.

Тому підтримка освіти та науки є стратегічно важливим пріоритетом для України.

Індекс людського розвитку (ІЛР) України становить 0,734, що робить її країною з високим рівнем людського розвитку. Україна посідає 100 місце у загальному рейтингу зі 193 країн і територій [6].

В. Аброськін приділив увагу ефективному використанню інструментів під час формування та реалізації державної політики у сфері вищої освіти, які можуть сприяти створенню сприятливих умов для відновлення освітнього потенціалу нашої країни [7].

Провідні міжнародні експерти стверджують, що в умовах жорсткої боротьби за інтелектуальні ресурси, які є ключовим фактором національного

багатства (за різними оцінками, вони становлять до 80%), успіх залежить від пріоритетності освіти та її якості у внутрішній політиці держави. Інвестиції в інтелектуальний потенціал країни є вирішальними для її економічної та політичної незалежності, а також для її виживання. Це можливо за умови ефективного публічного управління, зокрема в освітній сфері, шляхом формування та розвитку більш досконалих його форм, таких як “належне врядування” та “багаторівневе управління”, концепції яких активно розробляються та впроваджуються в країнах ЄС [8].

Основою інноваційного потенціалу є людський капітал, який складається з навичок, знань і творчих здібностей людей. Освіта та безперервне навчання мають вирішальне значення для розвитку людського капіталу, оскільки вони забезпечують людей необхідними інструментами для критичного мислення, розв’язання складних проблем та виникнення нових ідей [9].

Якісна освіта є критично важливою для формування компетентних та професійних управлінських кадрів. Сучасний управлінець повинен володіти не тільки глибокими знаннями в своїй галузі, але й навичками стратегічного мислення, аналізу, прийняття рішень, комунікації та управління змінами.

В умовах глобалізації та швидких технологічних змін, освіта і наука є ключовими факторами успіху України. Саме вони забезпечують формування інтелектуального потенціалу країни, її здатність до інновацій та конкурентоспроможність на світовому ринку.

Для України, яка переживає складний період трансформацій та реформ, розвиток освіти і науки є особливо важливим. Саме освічені та науково-обґрунтовані рішення допоможуть країні подолати виклики сьогодення, забезпечити стабільний розвиток та побудувати успішне майбутнє.

Підготовка фахівців у сфері ПУА є важливим завданням системи освіти. Освітні програми з ПУА спрямовані на формування у студентів таких знань, умінь та навичок:

Теоретичні знання з державного управління - студенти вивчають теорії державного управління, моделі організації державної влади, принципи функціонування державних інституцій, основи державної політики та регулювання.

Практичні навички управління - програми з ПУА передбачають розвиток у студентів управлінських навичок, таких як планування, організація, координація, контроль, прийняття рішень, управління проєктами, комунікація, лідерство тощо.

Знання з економіки, права, соціології та інших суміжних дисциплін - необхідні для ефективного управління в публічній сфері.

Аналітичні та дослідницькі навички – сприяють аналізу даних, проводити дослідження, розробляти стратегії та програми, оцінювати ефективність управлінських рішень.

Етичні та професійні стандарти – є важливим аспектом освіти в сфері ПУА для формування у студентів високих етичних та професійних стандартів, відповідальності та служіння суспільству.

Освітні програми з ПУА реалізуються на різних рівнях вищої освіти (бакалавр, магістр, доктор філософії) та в різних формах навчання (денна, заочна, дистанційна) [10].

Україна має усвідомити стратегічну важливість освіти і науки для свого розвитку. Необхідно інвестувати в освіту, створювати умови для розвитку науки, підтримувати талановитих людей та забезпечувати їх участь в управлінні державою.

Висновки. Ці три аспекти ПУА тісно взаємопов'язані. Публічне управління та адміністрування є важливою сферою діяльності, що забезпечує функціонування та розвиток держави та суспільства. Економічні потреби суспільства та держави визначають завдання для освітньої та наукової галузей. Освітні програми готують фахівців, які здатні ефективно вирішувати економічні завдання в публічній сфері. Наукові дослідження забезпечують

теоретичне підґрунтя для розвитку практики ПУА та вдосконалення освітніх програм.

Розвиток ПУА є важливим фактором для забезпечення сталого економічного розвитку, підвищення якості життя громадян та зміцнення демократичних інститутів.

Література

1. Міністерство економіки України. Офіційний сайт. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 10.02.2025).
2. Державна служба статистики України. Оцінка ВВП за 3 квартал 2024 р. URL: <https://stat.gov.ua/uk/news/zdiysneno-operatyvnu-otsinku-vvp-za-iii-kvartal-2024-roku> (дата звернення: 01.02.2025).
3. Прокопенко Л. Л., Рудік О. М., Рудік Н. М. *Інституційна система ЄС* : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. - 2-ге вид., перероб. і доп. Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2021. 226 с.
4. Згуровський М. З., Пахомов Ю. М. *Економічні сценарії розвитку і Україна* : монографія. Київ : Академія, 2010. - 328 с.
5. Кабінет Міністрів України. Деякі питання надання грантів бізнесу: Постанова від 21 червня 2022 р. № 738. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-п#n19> (дата звернення: 10.02.2025).
6. Індекс людського розвитку. *Енциклопедія сучасної України*. URL: <https://esu.com.ua/article-13350> (дата звернення: 10.02.2025).
7. Аброськін В. В. Мета створення та принципи діяльності закладів вищої освіти МВС України як суб'єктів реалізації освітньої функції держави. *Адміністративне право і процес*. 2020. № 6. URL: <http://pgr-journal.kiev.ua/archive/2020/6/19.pdf> (дата звернення: 10.02.2025).
8. Шевчук Б. Концептуальні основи європейського врядування. *Ефективність державного управління*. 2012. № 30. С. 75-81.

9. Мельниченко С. Г. Аналіз стратегічного менеджменту та його вплив на успішність організацій. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*. 2024. № 3. URL: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/19/16> (дата звернення: 15.02.2025).
10. Закону України “Про фахову передвищу освіту” від 6 червня 2019 року № 2745-VIII з наступними змінами і доповненнями. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#n1459>
11. Покатаєв П. С. *Основи публічного управління та адміністрування*: навч. посіб. для здобувачів спеціальності 281 “Публічне управління та адміністрування” / П. С. Покатаєв, М. А. Латинін, С. В. Степаненко, Г. П. Пасемко, О. М. Таран. Харків : ТОВ “Оберіг”, 2024. 240 с.

References

1. Ministry of Economy of Ukraine (2025), available at: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (Accessed 10.02.2025).
2. State Statistics Service of Ukraine (2024), “GDP estimate for Q3 2024”, available at: <https://stat.gov.ua/uk/news/zdiysneno-operatyvnu-otsinku-vvp-za-iii-kvartal-2024-roku> (Accessed 01.02.2025).
3. Prokopenko, L.L. Rudik, O.M. and Rudik, N.M. (2021), *Instytutsijna systema YeS [EU institutional system]*, DRIDU NADU, Dnipro, Ukraine.
4. Zghurovs'kyj, M.Z. and Pakhomov, Yu.M. (2010), *Ekonomichni stsenarii rozvytku i Ukraina [Economic development scenarios and Ukraine]*, Akademiia, Kyiv, Ukraine.
5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2022), Resolution “Some issues of providing business grants”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/738-2022-p#n19> (Accessed 10.02.2025).
6. Encyclopedia of modern Ukraine (2025), “Human Development Index”, available at: <https://esu.com.ua/article-13350> (Accessed 10.02.2025).
7. Abros'kin, V.V. (2020), “The purpose of the establishment and principles of the activities of higher education institutions of the Ministry of Internal Affairs of

Ukraine as subjects of the implementation of the educational function of the state”, *Administrativne pravo i protses*, vol. 6, available at: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/6/19.pdf> (Accessed 10.02.2025).

8. Shevchuk, B. (2012), “Conceptual foundations of European governance”, *Efektivnist' derzhavnoho upravlinnia*, vol. 30, pp. 75-81.

9. Mel'nychenko, S.H. (2024), “Strategic management analysis and Its impact on organizational success”, *Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii*, vol. 3, available at: <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/19/16> (Accessed 15.02.2025).

10. Verkhovna Rada of Ukraine (2019), The Law of Ukraine “On professional pre-higher education”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#n1459> (Accessed 10.02.2025).

11. Pokataiev, P.S. Latynin, M.A. Stepanenko, S.V. Pasemko, H.P. and Taran, O.M. (2024), *Osnovy publichnoho upravlinnia ta administruvannia* [Fundamentals of public management and administration], TOV “Oberih”, Kharkiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2025 р.